

УДК 504.03

Замкевич Б. М. (Україна, Біла Церква)

ЕВОЛЮЦІЯ КАТЕГОРІЇ “СТАЛИЙ РОЗВИТОК”

У вітчизняній періодичній літературі і економічній теорії сформувалася своєрідна кон’юнктурна “мода” не завжди на реальне вирішення проблем “sustainable development” людства, а за україномовною термінологією мода на “сталий розвиток”. Аналіз економічної літератури останніх років підтверджує масове тиражування в численних публікаціях таких термінів, як “сталий розвиток”, “стійкий розвиток”, “стала енергетика”, “стале землевикористання”, “збалансований розвиток”. Часто-густо з використанням цих категорій відсутнє чітке розуміння про що йдеться – може про постійний розвиток, стабільну енергетику, постійне землевикористання. Відсутнє і однозначне розуміння категорії “розвиток”. Термінологія використовується лише як засіб поверхневого кон’юнктурного осучаснення тексту, його категоріального “прикраснення”.

Виникла проблема термінологічної коректності і категоріальної узгодженості економічних досліджень. Її вирішення вимагає ретельнішого наукового обґрунтування економічного змісту категоріального апарату економічного аналізу. Мова йде про встановлення зрозумілого без контексту україномовного терміну адекватного суті концепції “sustainable development”, в чому і полягає мета даного дослідження. Слово або словосполучення – це чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо.

Переклад “sustainable” українською електронним перекладачем Pragma – підтримуваний, англо-російським словником Мюллера В. К – *поддерживающий, подтирающий*, і лише електронний словник Google подає термін *сталый*. Правда, в російськомовних виданнях у цьому випадку використовується термін *устойчивое развитие*. Очевидно, використання терміну “sustainable development” в україномовному перекладі *сталый розвиток* виникло на основі російськомовного перекладу міжнародних документів. Концепція “sustainable development” переслідує три мети:

- 1) підтримувати рівновагу економічного, соціального і екологічного розвитку (*збалансований, а не сталий/постійний розвиток*) системи лише на тривалий час,
- 2) добитися збільшення тривалості життя,
- 3) збереження довкілля.

Дослівний переклад терміну “sustainable development” з урахуванням контексту міжнародних документів і синонімічного ряду може бути “підтримуваний розвиток”, а за сенсом – “збалансований розвиток”. **Гарним відповідником, який однозначно відображає суть концепції “sustainable development” є термін “збалансований розвиток”.** Цей термін при узгодженості із науковим мовознавчим товариством можна було б рекомендувати для загального використання.

Актуальним питанням сьогодення є визначення концептуальної політико-правової, соціально-економічної та науково-методичної суті категорії “сталий розвиток підприємства”, як найважливішої компоненти господарюючої системи. Матерія має різноманітні властивості: нестворюваність, незнищуваність, пізнавальність, невичерпність будови тощо. Серед них є така, без якої матерія не може існувати, це – рух. Форм руху матерії існує стільки, скільки можливо розрізнити рівнів організації невичерпної матерії, що *розвивається*. З погляду спрямованості змін виділяються три типи руху: прогресивний (наприклад, загальний процес пізнання); регресивний (наприклад, старіння живого організму); колообіг.

Часто аксіоматично сприймається синонімічність понять “розвиток” та “зростання”, що не можна визнати повністю коректним, оскільки категорія “зростання” базується тільки на кількісних змінах об’єкта, а “розвиток” включає в себе, як кількісні, так і можливі якісні зміни. Категорія “розвиток” є більш загальним поняттям і відображає лише властивість категорії “рух” або форму функціонування підприємства. Напрямок розвитку стану підприємств відбувається за пріоритетним напрямком, тобто пріоритет задає вектор розвитку, таким чином є його стимулом, рушійною силою. **Як висновок, “сталий розвиток підприємства” може здійснюватись як в розумінні збалансованого (рівноваженого економічного, соціального і екологічного розвитку) зростання виробництва, якості продукції, так і в розумінні його збалансованого банкрутства, деградації, застою або циклічного збалансованого розвитку.**